

170

1. W

m

21

2

26

171

1.

2. W
171
(2)

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
STATU MONARCHICO
ET
POLIARCHICO

1792 4

8

QUAM
CONSENTIENTE ILLUSTRIS ICTORUM ORDINE IN PERAN-
TIQUA ELECTORALI UNIVERSITATE ERFORDIENSI

ABSQUE PRAESIDE

PUBLICICE DEFENDET

1792 4

PRO GRADU DOCTORATUS

FERDINANDUS PHILIPPUS LISTEMANN,
HAGIOPCLITANUS, PER EICHSFELDIAM ADVOCATUS RECEPTUS.

ERFORDIAE

LITTERIS GOERLINGIANIS, ACADEM. TYPOGR.

et 3.
D. de
S. 2.
l. 23.
ecc. 1.
nberg.

DISSERTATIO IN PUBLICIS

DE

STATU MONARCHICO

ET

POLLARONICO

QUAE

COMMITTITUR DIGNISSIMO GREGORIO DE TUNIA

REGIO ELECTORALI UNIVERSITATE ERISBUDENSIS

IN ANNO MDCCCLXXXIII

1883

ERISBUDA

IN AEDIBUS UNIVERSITATIS

ERISBUDENSIS IMPRIMIS P. FISCHMANN

RECTOR UNIVERSITATIS ERISBUDENSIS

ERISBUDA

IN AEDIBUS UNIVERSITATIS ERISBUDENSIS

REVERENDISSIMO AC CLEMENTISSIMO
D O M I N O
CAROLO THEODORO ANTONIO
M A R I A E

ARCHIEPISCOPO TARSENSI,
COADJUTORI MOGUNTINO, WORMATIENSI, ET CONSTAN-
TIENSI, PROPINCIPI CIVITATIS ERFORDIENSIS
ETC. ETC. ETC.

D O M I N O C L E M E N T I S S I M O

HANC DISSERTATIONUCULAM

DEVOTISSIME DICAT

servus demissimus

FERDINANDUS PHILIPPUS LISTEMANN.

REVERENDISSIMO AC CLEMENTISSIMO

D. N. M. I. N. O.

CAROLO THEODORO VANTONIO

M A R I A E

ARCHIEPISCOPO TARANTINO

COADIUTORI MONTINO, WORMATENSIS, ET CONSTANTINENSIS

THESE, EPISCOPICI CIVITATIS BRIGANTINAE

ETC. ETC. ETC.

DOMINO CLEMENTISSIMO

HANC DISSERTATIONEM

DEVOTISSIME DICAT

LEONIS SEXTI

FRANCISCI THOMASII

CONSPECTVS.

Cap. I.

De hodiernis Europae fatis.

Cap. II.

De Poliarchia.

Memb. 1. de Democratia.

Memb. 2. de Aristocratia.

Cap. III.

De Monarchia.

Cap. IV.

An forma rei publicae a civibus mutari possit.

Cap. V.

De remediis obviandi nefandis subditorum conatibus.

Epilogus.

Cap. VI.

Theses ex Iure publico controverso, ut amplior sit disputandi campus, adjectae.

A

PRAE-

PRAEFATIO.

*Quae vobis destinaveram, retineo. — Primum elaborationis meae ob-
jectum, amplior ut sit disputandi campus, in theses redactum huic opusculo
adjeci. — Perfeceram jam laborem primum, sed ratio quaedam ab-
mentem mutarem me induxit. —*

*Vilis quem vobis trado unius diei labor est — longius subita
propositi mutatio tempus mihi non concessit. — Parcite ideo si errarim;
parcite, si minus eleganti stylo rem exposuerim. — Est id quod bene-
volum Lectorem rogo, obsecro, obtestor. —*

Cap. I.

De hodiernis Europae fatis.

§. I.

Perverfa, impia, deteftanda principia, male intellecta libertas, mores penitus corrupti toti Europae minantur interitum. — Bella intestina devaftant Galliam, nefanda Gallorum principia corrumpunt Germanos, omnis Europaeus orbis implicatur bellis, et tota tandem Europae falus periclitatur. — Summi Imperantes, quorum olim personae sanctae erant, rabidorum exponuntur hodie fubdirorum injuriis, in carcerantur, deponuntur; occiduntur. — O tempora, o mores!

§. 2.

Libertas, illud Chimaereum phantasma, quod atris pseudo-patriotarum fenfum involvit nubibus, perversi in Gallia publice, in Germania, quod plorandum est, paffim clandestine valentis systematis est fundamentum.

Systema hoc omne imperium in Imperantem a pōpulo translatum, huic iterum, si salus publica id exigat, auferri, principem deponi, aliamque regiminis formam inveni posse statuit —

§. 3.

Salutis publicae aequae perversa idea hodie undique obtinet: illam enim exigere auctumant, ut Imperantibus jura majestatica adimantur, nobiles de possessionibus suis dejiciantur, cives oneribus publicis liberentur, omnis subordinatio tollatur, contra sentientes occidantur, et ut verbo dicam, summa imis misceantur atque confundantur.

§. 4.

Patriotarum pseudographemata publici juris thesin Principibus dominium eminens competere, evertunt, reges civium potius subditos esse, singulis annis rationes Villicationis suae reddere debere, aliaque ejusmodi non numeranda absurda demonstrant.

§. 5.

Status ergo Europae inter scillam et charybdin fluctuat. — Principes, ni clementia, aut vi systemata, quae altas jam egerunt radices, extirpare poterint; timeo, ne Galliam nunc vastantes turbae transeant ad vicinos populos, et tandem per totam, quam late patet Europam diffundantur. —

Cap. II.

Cap. II.

De Poliarchia.

§. 1.

Longe lateque inter I. P. Doctores disputatum est, num monarchica, num poliarchica regiminis forma praeferenda sit. — Uniuscujusque commoda et incommoda recensibo.

§. 2.

Poliarchia in democratiam, et aristocratiam dispescitur: de hac membro 2., de illa membro sequente agere proposui.

Membrum 1.

De Democratia.

§. 1.

Democratia poliarchia est, ubi penes populum complexus jurium majestaticorum residet.

§. 2.

Ex democratiae definitione patet, jura majestatica, sed a populo exerceri, populum ergo a populo regi. —

Nullum jurium majestaticorum exercitium concipi potest, nisi leges ferantur, delicta puniantur, et in genere salutis publicae consulatur. —

In civitate democratica itaque feruntur leges, sed a populo, puniuntur delicta, sed a populo, et salutis publicae consulitur, sed a populo.

Quoad modum regendi, democratia a reliquis civitatis formis non differt: differt unice, quoad ipsos regentes, qui in Democratia Populus, in Aristocratia Optimates, in Monarchia unicus summus Imperans sunt.

§. 3.

Ad determinanda itaque in democratiam cadentia commoda, et incommoda, solus imperantium numerus est respiciendus, atque ex eo unice res dijudicanda.

§. 4.

Commoda Democratiae sunt:

- a.) Ex persona Principis, qui subinde improbus esse potest, nil mali in rem publicam redundat.
- b.) Nemo subditis, quem odio prosequuntur, Imperans illis obtruditur.
- c.) Quodsi novatio in re publica accidat, non ad unius, aut aliquorum nutum perficitur, sed populus ea de re interrogandus est.

§. 5.

§. 5.
Incommoda Democratiae sunt:

- a.) Modus ferendi leges nimis difficilis.
- b.) Lenta nimis salutis publicae cura.
- c.) Frequentia intestina dissidia.
- d.) Imbecillitas contra hostes.
- e.) Numquam ex Democratia exulans populi superbia &c.

§. 6.

Porro statum democraticum noscentibus perspicuum est, illum amplis regnis difficultissime, aut plane non applicari posse; quis enim docebit possibilitatem, quomodo in regno Germaniae, aut Galliae iurium majestaticorum complexus penes populum esse possit. — Etsi possibilitatem concedam, semper tamen innumera nascuntur incommoda, si casu emergente tota res publica de re alicujus momenti cognoscere velit. —

§. 7.

Legibus, quae in unoquoque casu possibili salutis rei publicae consulunt in antecessum jam stabilitis, Democratia aequae ac aliud regnum bene ordinata res publica dici potest: at illa, quam hodierni libertatis oratores intendunt, regiminis forma, neque democratica appellari, neque bene ordinata res publica dici potest. — Legibus enim solutam rem publicam fingunt, effrenatam vitam vivere, et non coerceri optant. —

Regio

Regio ubi ejusmodi principia obtinent improborum nebulonum
latronumque spelunca merito appellatur. Bona ibi, fama, vitaeque
uniuscujusque sceleratissimorum hominum exponuntur criminibus, et
tota rei publicae falus exulat.

Galliae fata hujus veritatem satis docent.

Membrum 2:

De Aristocratiâ.

§. 1.

Parum discriminis tantum inter Aristocratiâ, et Democratiâ
intercedit. — Est autem Aristocratiâ Species Poliarchiâ, ubi penes
Optimates juriû majestaticorum complexus residet.

§. 2.

Optimates repraesentant populum, et per eos populus imperium
exercet, quod in Democratiâ ipse exercebat. Discrimen inter utram-
que regiminis formam accuratius considerantes non latebit, multa ex
aristocratiâ, in democratiâ cadentia incommoda, exulare.

§. 3.

Ceteroquin ex Aristocratiâ definitione constat, jura majestaticâ,
sed ab Optimatibus exerceri, populum per consequens ab his regi.

Quia

Quia pars majestatis est, leges ferre, delicta punire, et salutem publicam consulere, ideo in Aristocratia feruntur leges, puniuntur delicta, salutem rei publicae consulitur, sed ab Optimatibus.

§. 4.

Commoda Aristocratiae sunt:

respectu	{	a.) Membri praecedentis §. 4. literis a. et b, allegata
Monarchiae.		commoda Democratiae.
respectu	{	b.) Facilius leges ferendi modus.
Democratiae.		c.) Magis expedita salutis publicae cura.
		d.) Rariora intestina dissidia.
		e.) Frena superbiae civium injecta.

§. 5.

Incommoda Aristocratiae sunt:

respectu	{	a.) Magis lenta salutis publicae cura.
Monarchiae.		b.) Variarum Optimatum opiniones.
resp. Democratiae.	{	c.) Suppressio Populi.
		d.) Arrrogantia Optimatum.

§. 6.

Aristocratiam Democratia melius ordinatam rem publicam appellat: evidens enim est, quod inter Optimates pauciores, quam inter innumeros.

B

innu-

innumerum populum unitas et concordia facilius conservetur bonoque rei publicae commodius ac citius consulatur. —

Inde fluit: Quo pauciores sunt, qui summam in re publica potestatem tenent, eo melior est regiminis forma, eo felicior subditorum conditio.

§. 10.

Qui hodie ex corruptis hujus aevi principiis Monarchiam in Aristocratiam mutare tentant, quam maxime a scopo aberrant. Non enim innumeri pseudo Solones, quorum quisque suo studet emolumento, bono rei publicae consulunt, dissidia potius et rixas undique spargunt, omnia corrumpunt, perdunt atque evertunt. Non admodum multis, sed justis viris summum Imperium tribuere, ac illos justitiae ministros constituere magis certe cum Aristocratiae principiis convenit, facilius enim sic regio bene ordinatae rei publicae faciem retinebit.

Cap. III.

De Monarchia.

§. I.

Illum statum monarchicum appellamus in quo jurium majestaticorum complexus penes unicum tantum personam est, quae vel Monarcha, vel Imperator, vel Rex, vel pro re nata aliter appellatur.

§. 2.

Monarchia dividitur I. in absolutam et limitatam; II. in hereditariam et electivam.

Absoluta absque limitibus, limitata circumscriptam finibus, hereditaria nato, electiva creato Monarchae Imperium tribuit.

§. 3.

Omnis Monarchiae species tam Aristocratiae, quam Democratiae anteponeuda est; omnia enim in has cadentia incommoda in illa non reperiuntur. — Beati subditi dicendi sunt, qui unius probi hominis voluntate reguntur.

§. 4.

Quaenam inter Monarchias sit praeferenda, disputatur. — Commoda et incommoda recensebo, quae in illas cadunt.

§. 5.

Commoda successivae Monarchiae:

- a.) Mortuo summo imperante nulli in electionem neo Monarchiae impendendi sumtus.
- b.) Cessant interregna.
- c.) Magis parcunt succedentes ditioribus, ac electi, quorum Imperium personalissimum tantum est.

que
po-
um
ri-
on
en-
ar-
um
iae
ve-
dit.
am
ha,
2.

Incommoda:

- a.) Monarchae heres an probus an improbus, an justus an injustus sit, succedit.
- b.) Pluries exinde Rei publicae de minus utili Imperante prospicitur.
- c.) Rei publicae salus ergo a fato solummodo dependet.

Commoda Monarchiae electivae:

- a.) Nullus subditis improbus summus imperans obruditur.
- b.) Ante electionem in neo Principis mores inquiri potest.
- c.) Electus semper bonus justus et utilis est.

Monarchia illimitata nulla habet commoda, maximum autem incommodum quod injusti principis voluntari nemo resistere valeat.

Monarchia limitata nullum e contra incommodum nocet, commodum vero ejus est, quod tyrannidi, atque sevitici Principum obex positus sit.

§. 6.

Duplici modo limitatur Imperium; vel per leges, conventionales intellige; vel per collegia, quorum consensus ad alicujus momenti res expediendas summo Imperanti necessarius est.

§. 7.

§. 7.

Ubi collegia Imperantium actibus limites ponunt, non ita publicae salutis consultum esse videtur, ac ubi per pacta cum Imperantibus inita majestas eorum circumscribitur.

§. 8.

Quo commodius haec pacta cum Imperantibus celebrantur, eo majus in Republicam emolumentum redundat. Si ergo eapropter totus Populus convenire deberet, in majus hoc reipublicae detrimentum cederet ac si collegio Populum repraesentanti hoc jus competat. — Quominus illud collegium, eo major cum Imperante paciscendi commoditas.

§. 9.

Perlustratis cujusvis Monarchicae formae commodis atque incommodis, facile patebit, prae omnibus Republicas regendi speciebus Monarchiam electivam limitatam legibus excellere.

Coroll. Forma Imperii Romano germanici igitur meliorem excludit.

Intelligite illud germani cives, fundamenta allata perscrutamini, et si forte monstrosa quaedam vobis libertatis idea arrideat, cane, illam, pejus et angue fugite, quam foventes, e squilla enim rosa non nascitur, in abyssum ruitis.

Vivimus liberi sub Imperio regimur legibus justis, tuemur contra hostes, et omni quam optare valeamus beatitudine fruimur.

Cap. IV.

An forma Reipublicae a civibus mutari possit.

§. 1.

Statum politicum reformandi jus, subditis competere, Galliae saltem seditiosi cives aperte profitentur — Sunt et in Germania ejusmodi, qui thesin hanc, quae merito Rei publicae pestis appellatur, recipiunt, stabiliunt, atque defendunt.

§. 2.

Num argumenta quae in contrarium asserre mihi propositum erat libertatis sectatoribus placeant, num illos ad rectum tramitem reducant, dubito — Thesis cujus primae consequentiae arrident extirpare, vix absque armis possibile est, valet enim hodie notum procardicon non persuadebis, etiamsi persuadearis.

§. 3.

Omnem quidem Imperii summam in reges ac Principes ac popullis translatam esse nemo dubitat — In statu juris naturalis considerati omnes sumus liberi, nemini, nullius Imperio subiecti. Iphis, nostras actiones dirigendi, nosque defendendi jus, nativitas nobis tribuit. —

§. 4.

Auctis siccessive nationibus necessitas postulavit, ut libertas ista quae in dissolutum vivendi modum degenerat, limitibus circumscribe-
retur.

retur. — Naturali libertate pollentes homines ipsi perspiciebant, illam sibi aliisque nocivam esse.

§. 5.

Regulas itaque quas leges appellabant, excogitarunt, statueruntque, ut omnes determinatae alicujus reipublicae incolae secundum leges istas viverent. At quia nil nisi propria voluntas quemque, ut legibus consentaneae viveret adigere posset, cognoverunt, vim aliquam compulsiivam physicam vel moralem necessariam esse, vi cuius legibus subiecti ad obedientiam compellerentur.

§. 6.

Unius inobedientis causa totus igitur populus convenire debuisset, nisi uni aut pluribus ab universa gente fuisset concessa potestas, legum curam suscipiendi, pro temporum morumque mutatione novas leges condendi, subditos ad illas servandas adigendi, inobedientes vero coercendi, atque puniendi.

§. 7.

Transtulerunt ergo haec jura populi commoditatis gratia in principes, et ita illis imperium in cives cum jure vitae et necis tacite concesserunt.

§. 8.

Nondum satis per id consultum fuisset rebuspublicis, extraneis nisi incurfionibus simul termini fuissent positi. — Irruebant sepe hostes
in

in territoriõrum provinciãs, qui non constitutiones solum evertere, sed et bona privatorum invadere, ea civesque capere et omnia omnino perdere hinc inde conati sunt. Salus itaque publica exigebat, ut et sub hoc respectu cives eorumque bona securi essent. Nemine regionum defensionem suscipiente, necessitas cives coëgit, ut regnorum, provinciarumque dominium eminens Principibus ac regibus concederent, sibi e contra ab illis, ut regna tuerentur stipulati sunt. — Ex eo tempore regiones sunt in dominio summorum Imperantium, hi vero non legum curam solum habere, sed quocumque modo bona civium tamquam sua, contra hostiles incursum tueri, et defendere tenentur.

§. 9.

Prono alveo ex dictis fluit inter Principes et subditos pacta esse quae sub diverso respectu expressa et tacita dici possunt.

§. 10.

Quia omnia regna ab initio fuerunt electiva inter populos et primos eorum principes lectos pacta expressa fuisse, hodie autem ubi successio obtinet, tacita, aut potius continuata valere autumo.

§. 11.

Territorii, quod Principes possident dominium eminens eos habere, et evidens, et regulis juris publici, Germanici praepremis consentaneum est, per pactum enim cum nationibus initum jus ad rem,
per

per quasi traditionem vero subsecutam, jus in re obtinuerunt; quod saluum illis maneat, oportet.

§. 12.

Imperantes hucusque ditionum suarum dominium habuisse et inde patet, quia partem regno ab hostibus avulsam a quocunque possessore vi et armis vidicarunt, de propriis regionibus libere disposuerunt, illas nimirum alienando, oppignorando, in solutum dando, cedendo, servitutes constituendo etc.

§. 13.

Es jure civili Romano non solum sed aliis etiam legibus naturalibus perpicuum est, neminem jure suo reali praeprimis dominio invito privari debere. — Sed quid subditi formam Rei publicae mutant, ex Monarchia Aristocratiam, aut Democratiam facere tentantes, agunt aliud, quam quod invito Principi dominium eminens auferant, illudque in se aut optimates transferant? Nonne per injustum, et legibus reprobaturum hunc, omnia evertendi modum, in res alienas, principis nempe irruunt; nonne tamquam crassatores et raptores aequae, ac qui privatos spoliant, puniendi sunt? Nonne atrocior longe adhuc esse debet illorum poena, cum praeter delictum, quod rapiendo committunt, invadant etiam sanctam personam Principis. — Criminis perduellionis et laesae majestatis ergo simul sunt rei, quia opes aequae ac vita imperantium tutae esse debent, et securae.

§. 14.

Illud quod attuli argumentum non unicum est, quod statum rei publicae invito Principe mutari haud posse ostendit.

Salus rei publicae, quae suprema lex est aequae aliud postulat. Exigit enim et legum administrationem, et scelerum poenam, atque quod maximum est, totius rei publicae defensionem. Eversis antiquis principis autem et evertuntur leges, manentibus non obtemperatur, Violatores non puniuntur, tota itaque respublica perit.

C

Triste

Triste nobis Gallia exemplum exhibet: pax, fides, mōres, ibi exulant, impune violantur leges, fiunt homicidia, imo sancta persona Regis, ejusque familia, violentae mortis periculo tota die exposta est

§. 15.

Neque vicinae aliaeque gentes adigi possunt, ut novam regno, alicui formam induci, invitae concedere teneantur: est enim inter gentes certa aliqua proportio, per universam Europam in aequilibrio collocata, quae si novando turbetur, illico populo contra populum jure naturae uente, arma sumere et aequilibrium restituere licet.

§. 16.

Omnes, quoad regiminis formam essentielles, mutationes, in vicinas regiones habere influxum, quis in dubium vocabit? Nonne Gallorum turbae, quae maxime Imperio Germanico nocivae sunt, illud sat clare demonstrant?

§. 17.

Tandem Principes in perantiqua possessione, eaque immemoriali sunt constituti. — Si autem jura, ne lites fiant immortales privato contra privatum usucapionem, et praescriptionem concedant, si, cum praescriptum sit, nullam amplius actionem tribuant, quare Principibus haec jura negare volumus? Suntne hi pejoris quam privati conditionis?

Ex hodiernis principiis sunt certe; sed ve illis reformatoribus si ferro probabitur, quod verbis probare facile, persuadere difficillimum est.

Cap. V.

De remediis obviandi nefandis subditorum conantibus.

§. 1.

Nil sine ratione, ratio autem aut sufficiens, aut insufficiens, haec plerumque apparet talis est.

§. 2.

Ratio, quae motibus et perversis undique systematibus ansam dedit, inquirenda hic loci, et ponderanda venit.

§. 3.

Luxus indies crevit, indies ergo necessitas est aucta, pluribus ac olim divitiis privato, pluribus reditibus principibus opus est. Minus ergo possunt solvere subditi, pluribus indigent Principes, reditus ergo rerum publicarum ad eas alendas non sufficiunt.

§. 4.

Quamdiu subditi inopia laborant, felicitas statuum claudicat, ante omnia ergo de regula providendum est, quae civium inopiam tollit.

§. 5.

Cum luxus ratio inopiae sit, sublato luxu inopia cessabit. Sed quid facilius Imperantibus, quam luxum tollere, et vivendi modum unicuique congruum subditis praescribere. — Victus et amietus civium arduiores limites admittit, nam ad quid est auri, argenti, ferici etc. tanta perditio.

§. 6.

Sublato luxu civium opes si sint reparatae, et quaedam apparenter talis ratio, turbidos adhuc redderet, civium animos, non insalubre forte esset, si his omnia sua gravamina deducendi, Principique demonstrandi concederetur facultas. — Vera gravamina si ibi tollerentur, apparenter talia vero, ejusmodi esse, subditis ostenderetur, optatam in rebus publicis pacem restaurari, et turbidos rebellium animos sopiri atque pacificari posse credo.

§. 7.

Remedio huic, quod abundans est, si finis optatus non responderet, Imperantibus arma sumendi, civitatum formas tuendi, rebelles ferro extirpandi restaret necessitas.

EPILOGUS.

Germani cives! Gallicos vitate mores, systemata in rei publicae perniciem tendentia respuite, nomen Germanorum cum omine portate. — Libertatem quam Galli sperant fucum, bonum publicum, quod praetendunt, reipublicae interitum, et novam constitutionem quam constant chimaeram progeniem esse ne dubitetis.

Avertant sidera omnem ab Imperio Germano, rei domesticae diffcultatem, avertant bella, avertant interitum. Ita opto, ita spero, ita confido.

Cap. VI.

Theses ex iure publico controverso, ut amplior sit disputandi campus, adjectae.

I.

Itio in partes in comitiis in causis religionis tantum locum habet, non in civilibus.

2.

Iurisdictio ecclesiastica nova ad status Imperii pervenit ex iure superioritatis territorialis.

3.

Ecclesia Protestantium ab Imperatore, et summis Imperii tribunalibus dependet.

4.

Annus decretorius respectu superioritatis territorialis exceptio est, superioritas territorialis autem regula.

5.

Transplantatio subditorum coacta nec P. W. nec humanitati repugnat.

6.

Nulla in P. W. remedia contra gravamina extraordinaria praescripta sunt, sed potius prohibita.

7.

Unus Elector respectu plurium electoratum plura in eligendo Imperatore vota dare potest.

VD 10

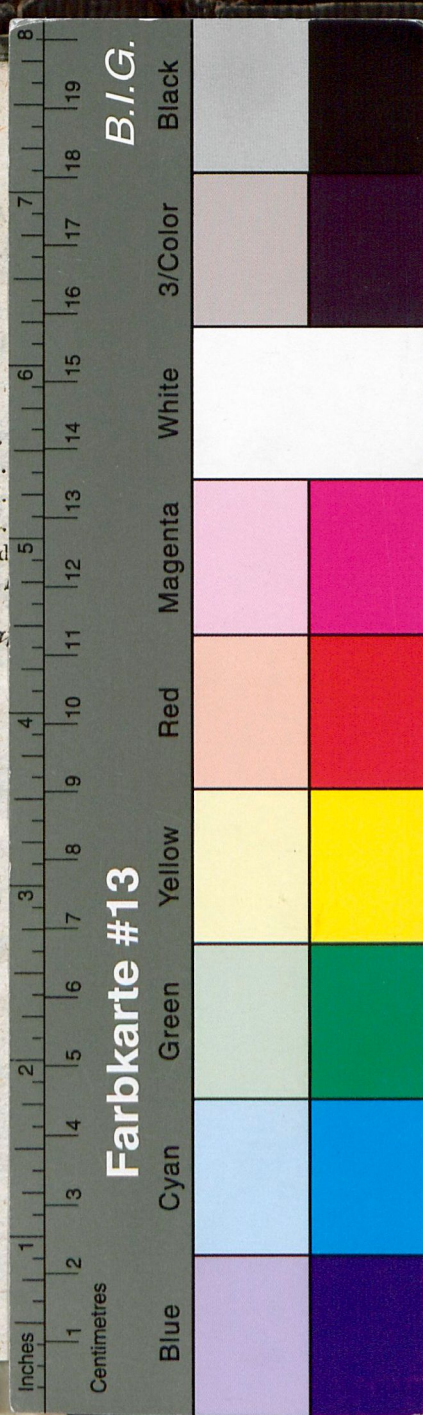
ULB Halle

3

005 364 396

B.I.G.

Farbkarte #13

TATIO INAUGURALIS
DE
MONARCHICO
ET
LIARCHICO
QUAM
ILLUSTRI ICTORUM ORDINE IN PERAN-
TORALI UNIVERSITATE ERFORDIENSI
ABSQUE PRAESIDE
PUBLICAE DEFENDET
GRADU DOCTORATUS
DUS PHILIPPUS LISTEMANN,
PER EICHSFELDIAM ADVOCATUS RECEPTUS.
ERFORDIAE
OERLINGIANIS, ACADEM. TYPOGR.

1792 4

8

1792 4

